

VZPOMÍNKA NA PLUKOVNÍKA PROF. MUDr. ANTONÍNA BENEŠE, DrSc.

Antonín Beneš se narodil 1. 4. 1916 v Hrádku u Náchoda, kde vyrůstal v chudobné rodině tkalce, bohatě obdařené deseti dětmi. Tvrdá škola života ho již v dětství naučila, že je třeba spoléhat na vlastní síly a že je možné usilovnou prací překonávat všechny překážky.

Školní docházku ukončil 4. třídou měšťanské školy v rodném Hrádku. Potom vstoupil do učení v obuvnických dílnách Baťova koncernu ve Zlíně. Dále však hledal i jiné cesty ke svému uplatnění ve společnosti. Byl přijat do Baťovy nemocnice jako ošetřovatel a vypracoval se až na vedoucího laboranta ústřední laboratoře. Při svém zaměstnání externě studoval reálné gymnázium v Uherském Hradišti a v Holešově, kde roku 1939 maturoval. Ve stejném roce byl přijat na Lékařskou fakultu UK v Praze. Po násilném uzavření vysokých škol pracoval za války ve zlínské nemocnici a zde se na začátku roku 1945 zapojil do I. čs. partyzánské brigády Jana Žižky. Lékařská studia dokončil v roce 1948 a během prezenční služby vstoupil do aktivní služby naší armády. Od roku 1952 natrvalo zakotvil v Hradci Králové na Vojenské lékařské akademii J. E. Purkyně (VLA JEP), kde se konečně mohl věnovat své velké lásce - chirurgii.

Základní funkční zařazení jej předurčovalo pro velice důležitou, náročnou a zodpovědnou práci experta na poli válečné chirurgie. Antonín Beneš se však s velkým zájmem aktivně podílel i na práci chirurgické kliniky a v jejím rámci získal dobrý přehled ve všech oblastech moderní chirurgie.

Po atestaci II. stupně (r. 1956) byl v roce 1957 jmenován docentem a v následujícím roce převzal po genmjr. prof. MUDr. J. Lichtenbergovi, DrSc. vedení oddělení válečné chirurgie (od r. 1961 katedry válečné chirurgie). V roce 1967 byl jmenován mimořádným profesorem a v roce 1969 obhájil doktorskou disertační práci na velmi aktuální téma: „Radioaktivně zamořená rána a popálenina“. V letech 1971-1976 působil také jako hlavní chirurg

ČSLA.

Dokladem jeho rozsáhlé odborné práce je i bohatá publikační a přednášková činnost (105 vědeckých prací, 68 vědeckých přednášek), podíl na úspěšném řešení několika výzkumných úkolů atd. (Použita fakta a citace z jubilace prof. MUDr. J. Procházky, DrSc. publikované v Rozhl. Chir. 3/1976 při příležitosti 60. narozenin prof. Beneše).

Osobně jsem poznal prof. A. Beneše v jeho činnosti předsedy řídící skupiny pro hodnocení výzkumných prací z oboru chirurgie v oblasti tzv. zvláštních úkolů (úkoly „Z“). Jako člen řídící skupiny jsem poznal hloubku jeho znalostí i v oblasti patofyziologie raných pochodů při poraněních, která ve své mnohovrstevné rozmanitosti přináší moderní válka. Zvláštní důraz kladl prof. Beneš na praktický převod poznatků z jednotlivých výzkumných úkolů pro potřeby zkvalitnění jednotné doktríny pro ošetřování válečných poranění. V této oblasti byl vynikajícím znalcem. O kvalitu konkrétních oponentních posudků se zasloužil prof. J. Lichtenberg, jehož posudky byly dokonalé i co do obsahu i co do formy. Na těchto jednáních jsem poznal na příkladu prof. Beneše, jak používat umění jasné a rozhodné komunikace založené na analytickém myšlení a zdravé sebeúctě. Systému pozitivního řízení se dnes říká „asertivita“ - „asertivní chování“. Benešův způsob řízení náročné oponentní schůze mě poučil, jak je možné prosadit připravený názor v diskusi a navíc jak je možno prosadit správný názor na poradě při silně emočních střetech a nakonec jak si poradit nejen s kritikou ale také s chválou.

Profesor Antonín Beneš pracoval na katedře válečné chirurgie VLA JEP až do svého odchodu do důchodu v lednu 1978, kdy štafetu své dosavadní úspěšné činnosti předal svému žákovi plk. prof. MUDr. Bohumilu Konečnému, CSc. Zaslouženého odpočinku si však mnoho neužil. Zemřel po těžké nemoci 4. 12. 1981.

Spolupracovníci z VLVDÚ JEP v Hradci Králové věnovali prof. Benešovi ve Voj. zdrav. Listech v r. 1976 krátkou gratulaci k jeho šedesátým narozeninám. Cituji: „Téměř polovinu svého života věnoval prof. Beneš práci ve prospěch vojenského zdravotnictví. V této činnosti dosáhl významných úspěchů jak na poli vědeckém a pedagogickém, tak i organizátorském. Po zásluze byla jeho dosavadní práce oceněna řadou vyznamenání, jmenováním do významných celostátních funkcí a uznáním doma i v zahraničí. Při své mnohotvárné odborné činnosti nachází dostatek času pro politickou a veřejnou činnost“.

V krátké vzpomínce na prof. Antonína Beneše jsem mohl uvést, resp. hodnotit jeho klinickou, výzkumnou, publikační, pedagogickou a organizátorskou činnost pouze v náznaku. Bylo by třeba více vyzvednout jeho neutuchající pracovní elán.

Profesor J. Procházka ve zmíněné jubilační mimo jiné napsal: „Konečně sebevícе sebekrásnějších slov nemůže z nikoho z nás udělat více než čím skutečně jsme. V osobě našeho jubilanta převažuje jen to dobré, a proto nebylo třeba k této črtě užívat pozlátka“.

Na konci této světlé vzpomínky na plk. prof. MUDr. A. Beneše, DrSc., jehož život, dílo a pracovní elán mohou být vzorem pro další generaci našich chirurgů, bych rád zdůraznil, že prof. Beneš ve svém životě plnil tři příkazy římského práva: „Honeste vivere, alterum ne laedere, suum cuique tribuere“ („Čestně žít, druhému neškodit, každému dát, co mu patří“).

Doc. MUDr. Josef Kroupa, DrSc.

Do redakce došlo 3. 9. 1996

